

Otepää, Palupera, Puka ja Sangaste ümbruskonna häälekandja

Neljapäev, 23. märts 2006 Nr 4 (208)



Lahkus Lennart Meri

Mõtisklus AEGADE AHELAIST

Õöl vastu emakeelepäeva, 14. märtsil 2006, suri pärast rasket haigust Magdaleena haiglas 15 päeva enne oma 77. sünnipäeva taasiseseisvunud Eesti esimene president Lennart Meri.

Kogu 14. märtsi hommikupooliku ja gasid kõik Eesti raadiokanalid teavet sellest, mis ühe suurmehe elu jookul meie väiksele isamaale osaks on saanud. Meenutuste ja intervjuude vahele jagus reporterite mõtteid ja ennustusi sellest, kuidas järgmis(t)e päeva lehed saavad täidetud kirjutistega Lennart Meri töödest ja tegemistest, tema sügavast vaimsusest ja hiilgava- maist näidetest kõnemeistrina.

Välisriikides Eestit esindades võis ta tänu võorkeelteoskusele kuulajaskonnast olenevalt oma mõtete edastamiseks valida inglise, saksa, prantsuse, soome või vene keele. Diplomaadi, kirjandusteadlase ja tõlkija pojana kasvannult-koolitatult oli ta taasiseseisvunud Eestile ainus ja ainuõige president, kes suutis oma laiahaardeliste teadmistega, oma isiksuse sära ja kohati ootamatute etteastetega üllatada riigipäid, poliitiku- id, teadlasi ja tavakuulajaid paljudes välisriikides. Nii jäi koos Meri nimega kuulaja mällu ka EESTI. Isegi neile, kes Eesti olemasolust polnud varem midagi teadnud!

Meie au- ja südameasi on teada nüüd ja mäletada tulevikuski oma suurmehe elu ja tegevust.

Otepääl kohtusid kolm Balti riigi presidenti 1997. aasta 26. mail egiidi all "Partnerlus rahu nimel". Lennart Meri, Guntis Ulmanise (Läti) ja Algirdas Brazauskase (Leedu) kohtumispäiga määramisel olid otsustajateks presidentkantsleeri ja tollane välisminis- teerium.

Programmiväliselt ja ebataavaliselt kaua läks Lennart Meril aega kiriku- mõisas lipumuuseumi kõrvalruumis eksponeeritud Ants Linnardi kogudest pärit fotonäituse juures. See oli Eesti esimese iseseisvusaja riigitegelaste autogrammidega fotodest. Numismaatiku, ajalooliste fotode ning rariteetsete raamatute koguja Ants Linnardi sõnul oli Lennart Meri saanud taolist fotokogu Eesti ajaloost näha esmakordselt. Ja sellest jäi fotoko- gu omanikule mälestuseks ainulaadne, Lennart Merile ainuomane autogramm: "26. mail '97 ehk läks aega mis läks, kaksikümme aastat kogunisti, aga näe, jõudsimegi Pariisi!"

See on parafras Uno Lahe ühes luu- lekogus avaldatud mõttest: "Enne kui sõidad Pariisi, käi ära Nuustakul!"

Teine ja arvatavalt viimane Lennart Meri Otepää-külastus toimus 2004. aasta juunis Eesti lipu 120. aastapäeva pidustuste aegu. Mäletan, kuidas teda oodati... "Eksisime Elvasse," kõlas vastus, kui kirikuõpetaja Jüri Stepanov oli



Presidendid Lennart Meri, Guntis Ulmanis ja Algirdas Brazauskas Otepääl 26. mail 1997. aastal.

ootajate muretsemisest märku andnud. Ent jõudis ometi! Astus kirikusse, kõndis kirikaaia, jälgis mälestuspuude istutamist.

Oli enamiku ajast omaette. Kujutlen, et nii sai ta Eestile ühes tähenduslikus ja pühas paigas koguda endasse rohkem tunnet kui sõnu.

Mulle isiklikult mõjus teade Lennart Meri surmast otsekuhi ohumärk meie jääv-väärtustele, kultuurile, keelele. Kes veel meie riigimeestest oskaks

kõnelda (ja ISE kõnesid koostada) nii puhtas, mõttetihedas ja väljendus- rikkas eesti keeles, nagu suutis seda Lennart Meri? Kas võtab keegi tulevas- test kirjameestest paberile panna veel midagi sama sisendusjulist ning eest- lastesse uhkustunnet tekitavat, nagu see on "Hõbevalge" igal leheküljel, igas kirjareas?

Nende ahelatega tunnen end seotud ega tahagi neist lahti saada.

AILI MIKS

Nii sai alevist linn

AILI MIKS

"Otepää Teataja" erinumbrist 1. aprillil 1936

Peokavast. "Peaministri asetäitja K.Eenpalu jõuab Otepäele hommikul kell 11.55. Kõrge külaline võetakse vastu linnavalitsuse ruumes, kus algab pidulik linnavolikogu koosolek. Kestab see vaevalt veerand tundi ning selle järel on paraadi tervitus peaministri asetäitja poolt. Paraadiks on rivistatud Otepää kaitse- liit, tuletõrje ja seltskondlikud organisatsioonid. Paraadi üldjuhiks on kaitseliidu Otepää rühma päälk A.Kase.

Aktuse järel minnakse paraadi marsis Kirikumäele vabadussõjas langenud kangelaste mälestussamba- le, kuhu linnavalitsuse poolt parg pannakse. Pärast lõunat kell 16 on tuletõrjemajas pidulik koosviibi- mine lauas linnavalitsusele ja volikogu liikmetele, aukülalistele ja kohalikule rahvale. Koosviibimisele järgneb tuletõrje saalis pidustuste lõpuosa – ball, millest saavad osa võtta kõik soovijad.

Rahvast on linnapidustustele loota palju. Väljastpoolt tuleb tublisti võõraid autodega. Linnapidustuste käik jäädvustatakse filmis. Filmimeister jõudis Otepäele juba teisipäeval. Tublisti on linnapidustusi jälgimas ka lehemehi väljastpoolt üle riigi. Eesti suuremates lehtedes on Otepäele pühendatud tublisti ruumi."

"Julgesti edasi uutel radadel!", seisab sama lehe 4. leheküljel linnasekretär J.Tintsoni lühike sõnum: "Linnaõiguste võtmise propandat alustasin 1925.



Sõjavaremetele kerkis uus Otepää.

aastal. Koolimaja ehitus tõmbas esialgu algatatud ka- vale kriipsu peale, kuid 1935. aastal alustasime koos alevivanem Peeter Madissoo ja teistega uuesti pooleli jäänud tööd. Koosolekuid korraldati tuletõrje saalis kolmel korral ja algkoolimajas üks kord. Kodanikud hääletasid peaaegu 90% linna poolt, mille tagajärjel ka Riigivanem dekreediga (K.Pätsi otsus 29. jaanuarist 1936) Otepäele linnaõigused andis.

Uue linna majanduslik olukord ei ole kerge, sest alev jätab linnale võlgasid peaaegu 6 miljonit senti ja peale selle veel täitmata kohustusi 5000 krooni, mis

tuleb katta 1936/37.aasta eelarvega. Kuid raskused on võidetavad... Oleme olnud alati tasakaalukad ja oleme seda ka tulevikus, mispärast julgesti edasi uutel radadel."

"Otepää linna ligemad ülesanded" – selles loos tõstab linnaape Julius Niklus tema silmis tähtsaima- te alustena edasimineku "kodanikkude arusaamist sellest, et ühiselt võidame raskused kergesti." Linna ligemaiks ülesandeiks loeb ta elektrivalgustuse mu- retsemise ning Palupera-Otepää autoliini aastaringse lahtihoidmise. "Edasi tuleb suurt rõhku panna linna välisilme tõstmisele ja parandamisele, sest Otepää ei saa olla tööstus- ega kaubanduslinn, ta tuleb seada suvituslinnaks. Loodusliselt on selleks hääd tingimused olemas." Ja veel üks elutark soovitus: "Lahkelid tulevad igal pool likvideerida ja püüda vaid sinnapoole, et Otepää areneks."

Kuidas noor Otepää linn võlgadest lahti sai?

"Noore linna majanduslik olukord oli raske. Tuli tõsta veelgi linnaelanike maksukoormat. Maksunimetuste arv tõusis kümnele: kinnisvaramaks, naturaalkohus- tuste asemaks, kogukonna-, koera-, hobuse-, jalgrat- ta-, sildi-, kantsleeri-, aadresslaua- ja tänavakasutamise maks. Üha teravnev rahvusvaheline olukord muutis linnarahva elu-olu aasta-aastalt raskemaks...

1938. aastal edenesid elektrifitseerimistööd nii- võrd, et 27. novembril lõi Otepää linn esmakordselt elektrituledes särama. Elektri olemasolu tähendas majanduslikku ja kultuurilist arengut. 16. detsembril alustas tööd stantsionaarne kino, seati tööle jahuveski elektri jõul jne.

1939. aastaks tõusis Otepää elanike arv 2 300ni, linnas oli 370 maja, 42 tänavat, linna kogupindala oli 413 ha." (H.Mägi "Otepää- Kääriku", 1971)

EAS toetab kahte meie piirkonna turismiprojekti

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) toetab kahte Valgamaa projekti:

AS Otepää Golfi uue golfiväljaku ehitamist ja Sangaste Rukki Restorani ja Küla- listemaja renoveerimist.

Otepää golfiväljaku ehitamise kogu- maksumus 59 miljonit krooni, sellest EASi toetus 9,9 miljonit. Toetuse abil soovitakse suurendada Eesti konkurent- sivõimet golfiturismi pakkujana.

Otepäele rajatav golfiväljak eristub teis- test Eesti golfiväljakutest tänu unikaalse- le reljefile ja kaunile loodusele. Kõrge- kvaliteediline golfiväljak ja Otepää spordi- piirkond loob huvitava mängu- ja mitme- kesise vabaaja veetmisvõimaluse. Üheksarajaline väljak koos klubihoonega avatakse sellel aastal, täismõõtmetes 18rajaline väljak valmib 2007. a.

Sangaste Rukki Restorani ja Küla- listemaja projekti käigus renoveeritakse küla- listemaja, mille sisekujunduses kasuta- takse erinevaid rukkiteemalisi detaile.

Restorani keskseks toiduks saab olema eestlaste põlistoit - rukkileib. Rukkiresto- raniga luuakse terviklik turismitoode, mis rahuldab välisturistide nõudlust eelkõige kvaliteetse Eesti rahvuskoogi järele.

Projekti kogumaksumus on 2,6 miljonit krooni, millest EAS-i poolne toetus on 865 000 krooni.

(OT)

Valitsus korrigeeris maamaksu hoiualadel

Alates 1. jaanuarist 2006. a. makstakse maamaksu 50% maamaksumäärast Valga maakonnas kaitse alla võetud Kirbu soo hoiualal, Koiva-Mustjõe luha hoiualal, Kurematsi hoiualal ning Otepää hoiualal. Maamaksu korrigeeritakse Valga maakonna hoiualadel kogupindalal 969,5 ha.

Korralduse rakendamisel valdadele maamaksust laekumata jääv summa kuulub kompenseerimisele riigieelarvest eelarvete tasandusfondi kaudu.

(OT)

Otepää 70

Otepää linna 70. juubelile pühendatud sünnipäevapidu toimub laupäeval, 1. aprillil Otepää Kultuurikeskuses.

Kell 14.50 Aktus-kontsert.

Kell 17.00 Simman koos kohvi ja tordiga.

Kultuurikeskuses on avatud puhvet.

Kõik otepäälased ja Otepää sõbrad on kutsutud suurele rahvapeole!

10. aprillil kell 18.00 kohtub Otepää Kultuurikeskuses rahvaga Otepää vallavanem Jaanus Raidal koos Otepää vallavalitsuse liikmetega.

OTEPÄÄ TÄNA JA HOMME

Tule ja esita mõtteid Otepää valla elu paremaks muut- miseks!

Ostetud võim on odav

3 KÜSIMUST MAIE NIIDULE

Otepää lihatööstust Edgar saab varsti 14 aastaseks. Kuidas iseloomustab tegevjuht tänast Edgarit?

7. aprillil 1992. aastal alustasime 3-4 töötajaga, esimene toodang tuli 10. aprillil ja tooteid oli 10-15 nimetust. Aastal 2006 teeme 70-80 nimetust. Firma käive oli 2005. a. 22 miljonit krooni.

Tol, 1992. aastal olime rendipinnal ühes suurfarmi nurgas, praeguseks olime tootmishoone omanikud ning laiutame 1/3 suurfarmi territooriumil. Oleme kaasajastanud tehnoloogia, teinud ilusad kõrvalhooned, asfalteerinud territooriumi ja heakorranud - haljastanud hoonete ümbruse. Hallidest hoonetest on saanud punasekatuselised kaasaegsed tootmishooned. Otepää südalinnas ehitasime firmapoe koos baari ja külalistemajaga, nimeks Karni-Voor OÜ. Praegu ehitame Karni-Voorile kõrvalhoonet, kuhu laiendame tegevust. Meie ettevõtte annab kahe firma peale kokku tööd 40-45 inimesele.

Milline saladus on aidanud elus püsida ja edukas olla?

Eks ikka töökas kollektiiv, head ja abivalmid kliendid, paindlik ja vapper juhtkond eesotsas tehnikameeste, finantsistide ja tehnoloogidega. Firmas on hea vaim, mis pole meie inimesi maha jätnud rasketel

aegadel. Paari sõnaga: püsivus, töökus ja paindlikkus. Aga õnne peab ka olema, kasvõi natukene.

Aastaid Keskerakonnas ja kohalikes volikogudes tegutsenuna saate ehk avalikustada, mis tõmbab inimesi poliitikasse? Ja kas poliitik saab jääda ausaks (sõnapidajaks) enda ja teiste suhtes?

Huvi maailma asjade vastu on olemas olnud lapsepõlvest peale. Isa kuulas



nõukogude ajal metsatalus „segamisüüratuste“ saatel Ameerika Häält. Kui isa suri, hakkasin mina „uua-uua“ saatel samuti kuulama.

Mind tõmbabki poliitikasse huvi teada saada toimuvast, jälgida protsessi, protsessidega kaasnevat õiglust, ühiskonna arengut. Keskerakond kannab ju põhimõtet, et kõik saaksid elada, oleksid varustatud vajaminevaga, saaksid haridust ja leiaksid tööd nii, et pere, ise ja lapsed toidetud-kaetud. Ka minu tööekspeidamised ühtivad Keskerakonna põhimõtetele.

Sõna saab pidada küll, aga siis pead istuma rohkem opositsioonis. Endaks pidi inimene jääma nõukogude ajal ja seda peab ka praegu, kui tahad endast ja teistest lugu pidada.

Meil otsustab praegu suuri asju RAHA. Kõik, mida saab raha eest, on odavalt saadud. Raha eest ostetud võim ongi devalveerunud ehk odav, kus sõnapidamine sõltub rahasumma suuruselt. Kui antakse 50 000 krooni ühest valimisliidust teise mineku eest, on ju raske rahast loobuda.

Elus lähtun põhitõest, et kui saatus (jumal) mulle midagi kingib, võib ta teisest ja veel valusamast kohast võtta. Tasakaal saamise-võtmise vahel on rangelt olemas. Sõna saab pidada ja arvan, et sõna hakatakse tulevikus järjest enam pidama. Demokraatia lastehaigus lõpeb kunagi.

Küsis AILI MIKS

Algab kevad ja tuleb hakata marjapõõsaid üle vaatama

Selleks pisimärksused ja üldpõhimõtted.

- Lõigata tuleb puhkeperioodil, sest siis ei sega lehed oksastikut ülevaate saamist.
- Lõikamisel kasutatakse ühe lõiketeraga aiakääre ja nugasaagi jämedamate okste puhul.
- Oksad lõigatakse võimalikult maapinna lähedalt risti oksaga.
- Lõikamise tulemusena peab pöösasse jääma kindel arv eri

- Noorel pöösas valitakse igal aastal 3-5 uut tugevat asendusvõrset.
- Kõik nõrgad asendusoksad, ka murdunud vanemad oksad lõigatakse välja. Lõigatakse seni, kuni pöösas on nõutav arv oksid.
- Vanemal pöösas lõigatakse igaaastase lõikamise korral välja kindel arv vanemaid ebasobivaid oksid, mille asendajateks valitakse sama arv tugevaid üheaastaseid oksid. Kõik ülejäänud üheaastased oksad lõigatakse välja.

■Väljalõikamisele kuuluvad eelkõige kuivanud, murdunud ja lamandunud oksad. Seejärel lõigatakse välja väiksemad ja vanemad oksad tihedatest ning ristuvate okstega kohtadest. Vanemal oksal on tumedam koor.

AHTI TIIRMAA

Kultuur	Oksi pöösas	Väljalõigatavate okste vanus aastates	Jäetavate asendusokste arv	Asendusokste kärpimine
Must sõstar	12-16	5-7	2-4	1/5-1/2
Punane ja valge sõstar	12-16	7-9	2	-
Karusmari	15-30	11-13	1-3	¼-1/3

vanusega oksid. Eri vanusega oksid peaks olema enam-vähem võrdne arv ja nead peaksid jaotuma pöösas ühtlaselt. Kaks naaberoksa peaksid paiknema vähemalt 4-5 cm kaugusel.



Hüva nõu töötajale

Tööd otsides on soovitatav paljudele inimestele rääkida, et otsid tööd ja soovid nende abi töökoha leidmisel.

Igal täiskasvanud inimesel on ligi 700 erinevat oskust! Ära kaota julgust, kui kohe peale esimesi pöördumisi sinu tegevust ei krooni edu.

Tööturul oled edukas siis, kui suudad oma oskusi paremini kirjeldada.

Alati on vabu töökohti.

Tööandja tahab palgata kellegi, keda ta teab või keegi on talle inimest soovitanud.

Mida rohkem erinevaid kanaleid sa töötamiseks kasutad, seda suurem on tõenäosus tööd leida.

Leia uusi kontakte.

Koostanud töö tugisik Otepääl RIINA PILL

Sangaste mälumänguturniiri võitjad

Jaanuaris alanud mälumänguturniirist võttis osa 6 võistkonda. 10. märtsil toimus viimane voor ja selgusid võitjad. Algusest peale oli juhtival positsioonil perekond Pill ja nemad saidki üldvõidu 120 punktiga. Tihe rebimine käis teise ja kolmanda koha pärast. Lõpuks sai ühepunktise eduga teise koha perekond Oja ja kolmandaks jäi perekond Roose.

Tublilt võistlesid ka Eve ja Tiina Liivamägi, Lauri Oja ja Einar Toomemägi. Võitjad said autasuks raamatupoe „Apollo“ kinkekaardi ja loodame, et kingitusest on abi osalemisel Sangaste valla II mälumängu turniiril!

Täname kõiki osavõtjaid ja huvitavate ning mitmekülsete küsimuste koostajat Tiitu Ivaskit. Kohtumiseni järgmisel aastal vanade tegijate ja uute mälumänguritega!

MERLE TOMBAK

MEILT JA MUJALT

Kirjad Hispaania Päikeserannikult

Hola-hola!

Nüüd on siis suur suvi käes. Siinses mõttes küll kevad, aga kes selles niiväga vahet suudaks teha. Ajasin oma galerii ees tuttavaga juttu ja see näopool, mis päikese kätte jäi, põles 10 minutiga üsna ära. Pean pärast loo lõpetamist ka teise näopole eest hoolt kandma, sest paistan üsna tobe välja. Sooja on 25-27 kraadi.

Ilm on nii ilus, et eht-eestlaslikul moel tahaksin end ja ka Sind, kallid lugeja, maa peale tagasi tuua millegi ebameeldivaga.

Seekord valisin „kärnaks“ päikeseranniku ninal Malaga lennuvälja-kompleksi. Minu teada katusvad nad seal juba u. aasta parkimisplatsi suurendada. Tulemuseks on see, et liiklus ja ka avatud parklate asupaik muutub pidevalt ja parkimiskohtade arv kahaneb. Nüüd on asi juba nii hulluks läinud, et inimesed jäävad lennukist maha. Viimase 500 meetri läbimiseks ja õnne korral parkimiskoha leidmiseks kulub u. tund aega.

Lähem paari päeva pärast Londonisse ja pean kogu protseduuri ise läbi tegema. Lennuk läheb veidi enne 11 hommikul. Kohal pean ilmselt olema 8.30, et anda auto üle parkimisfirmale. Nimelt üks autorendiettevõtte viib masina pärast mu lahkumist oma parklasse ja vahetult enne mu saabumist toob lennujaama parklasse tagasi, sest nii tuleb kogu lugu palju odavam ja turvalisem. Tavaliselt on üks ettenähtud nurgake, kuhu auto pannakse ja seal pärast ka üles leitakse kõigi nende tuhandete seast. Hetkel on selle nurgakese asemel tohutu auk, võrkaed ümber.

Kohalik ajaleht „SUR“ ilmutas reedel hirmutava artikli, kus näidati kaardi peal ära kõik teesulud ja liikluskorraldus. Kõige hullem on see, et kohe-kohe on lihavõttes ja meeleto rahvamass imbub välja lennukiustest, et kinni püüda see uskumatult ere varakevadine päike siin rannikul ja punetava nahaga näiteks Oslo tänavatel ringi uhkeldada. Juba soovitakse Inglismaalt Hispaaniasse tulijatel kasutada Gibraltari lennuväljal maanduvaid lende.

Minu eesmärk seda juttu rääkides on hoiatada, et kui kellelgi on vaja sel aastal Malagasse lennata, peaks neid ehitustöid meeles pidama. Enne järgmist aastat ilmselt elu ei parane. Paljud kasutavad EasyJeti teenuseid ja see kahjuks Gibraltarile ei vii.

Ega Sa vist ei kujutagi ette, kui ülerahvastatud on mõned paigad maailmas! Siinkandis hakkas protsess 1980tel, kui briti pätid (põhiliselt narkokurjategijad) leidsid Hispaanias turvapaiga, sest Hispaania valitsus tol ajal kriminaale Inglismaale välja ei andnud.

Sellest ajast alates on rannikul unelevad kalurikülakesed üles ärganud multirahvusellisele saginasse ja mõnest külakestest on saanud pea miljonilinnad.

Pea mainima, et Torremolinos, Benalmadena ja Fuengirola on sellised asulad, kuhu läheb see turist, kel rahakotti raha kõrvale palju tuult mahub. Suured hotellid varjamas päikest, palju kehased rannas ja basseinide ümber.

Kogu see rahvas tuleb lennukitega Malagasse ja ummistab niigi ummistunud teed. Eks selline puhkus sobi paljudele noorematele, kel hulga rahva seas on lõbusam öiseid pillerkaare maha pidada.

Lõpetan lootuskiirega selles lennujaama-asjas. Umbes 4 aastat tagasi alustati töid tervet Hispaania lõunarannikut läbiva maantee N-340 rajamiseks. See oli muidugi olemas, aga kohati nägi välja nagu Tallinn-Tartu maantee. Ja liiklustihedus vast 20 x suurem. Terve aasta, mil ehitustööd käisid, toimus liiklus jalakäijale sobivas tempos. Siis korraga tehti uus tee lahti ja see avas nagu ukse tulevikku. Ei saa öelda, et tööd võeti ette minut liiga vara. Pigem ikka liiga hilja. Sama on Malaga lennuväljaga. Vanades mastaapides poleks asja enam olnud võimalik edasi ajada. Loodan südamest, et ehitus lõpetatakse hästi ruttu ja et see toob endaga kaasa samasuguse kergenduse, nagu kaasnes N-340 valmimisega.

Seniks aga panen silma ja meele puhkama kevadlilledele ja sügavsinisele päikeses mõnulevale merele, mille rannad on küll veel inimitühjad.



No on inimestele antud kätte maapealne paradisi! Mõned vältimatud ebamugavused tuleb lihtsalt ära unustada.

Ja tegelikult on Londoni lennujaamad viimastel päevadel üldse kinni olnud tänu lumesajule... Igäuhele oma.

MONICA DEL NORTE (DEVI ORG)

